

27. maj 2020

Høring vedrørende nationale retningslinjer for indsatsen mod hjemløshed

projekt UDENFOR takker Socialstyrelsen for muligheden for at afgive høringssvar om de nationale retningslinjer for indsatsen mod hjemløshed. Retningslinjerne sigter mod at give kommuner og andre aktører et fælles grundlag for arbejdet med hjemløshed, og de beskrives som et redskab i tilrettelæggelsen af indsatsen.

projekt UDENFOR anser det som positivt, at Socialstyrelsen med dette dokument har anlagt et nuanceret perspektiv på hjemløshed, som afspejler, at der er indhentet viden fra den aktuelle forskning og praksis på området. Retningslinjerne beskriver en dynamisk forståelse af hjemløshed, og at der både er individuelle, relationelle, systemiske og strukturelle forhold, som i et samspil påvirker, marginaliserer og udstøder borgere i et samfund. Det er godt, da dette standpunkt fordrer en helhedsorienteret og derved tværsektoriel tilgang til hjemløshed.

Housing First

Vi hilser det velkomment, at man med de nationale retningslinjer ønsker at udbrede Housing First-tilgangen. I projekt UDENFOR er vi tilhængere af Housing First, da det er dokumenteret, at strategien er en velegnet metode til at få hjemløse borgere ud af hjemløshed. Men en implementering af Housing First nødvendiggør væsentlige, strukturelle ændringer og forudsætter, at flere sektorer arbejder sammen for at nå dette mål.

Vi finder det derfor generelt beklageligt, at den danske indsats mod hjemløshed udelukkende udvikles og formuleres i Social- og Indenrigsministeriets regi. Boligministeriet må inddrages fra start for at sikre, at den danske boligmasse udvikles strategisk, så billige, varige og mangfoldige typer af boliger kan benyttes i indsatsen. Ligeledes må Sundheds- og Ældreministeriet involveres for at garantere, at mennesker i risikofyldte overgange ved somatiske eller psykiatriske indlæggelser får den tilstrækkelige hjælp, og at ældre borgere med omfattende plejebehov henvises til rette plejecentre. Også Justitsministeriet må være med og sørge for, at vi ikke kriminaliserer hjemløshed, gennem bl.a. zone- og lejrforbud og den såkaldte tiggerlovgivning, men derimod gør op med den nuværende straftilgang til hjemløse borgere. Flere parter bør sidde med ved bordet som ansvarshavende aktører for at sikre, at en egentlig Housing First tilgang kan realiseres i Danmark på et nationalt plan.

Vi finder det dertil problematisk, at retningslinjerne i udpræget grad sonderer mellem *skal* og *bør* i forhold til kommunens ageren i forskellige sammenhænge. Housing First kan ikke implementeres på baggrund af *anvisninger* om god praksis på området, eller hvordan eksisterende lovgivning spiller sammen med disse anvisninger. Det er derimod nødvendigt med en konkret og forpligtende handleplan, hvor indsatsen ikke beror på kommunale myndigheders budgetter, ressourcer eller mavefølelser. I deres nuværende form, bliver konsekvensen af de nationale retningslinjer desværre, at ansvaret for en god indsats på hjemløseområdet pålægges de enkelte kommuner.

Set i lyset af, at de nationale retningslinjer for indsatsen mod hjemløshed vil udbrede Housing First, opfatter vi det som uambitiøst, at der ingen steder står angivet, at hjemløse borgere i starten af en

indsats **skal** tilbydes en permanent boligløsning, og at der på nationalt niveau ikke planmæssigt lægges op til en opførelse af de boliger, der skal til for at sikre permanente boligløsninger.

På den baggrund opfordrer projekt UDENFOR Socialstyrelsen til at gå i dialog med ministerierne om en egentlig handleplan, der skal nedbringe hjemløshed i Danmark. Hvis Housing First tilgangen skal implementeres i den danske hjemløseindsats, bør retningslinjerne akkompagneres af en ambitiøs, national strategi, der stiller krav til kommunerne og sikrer de fornødne rammer, ressourcer og lovhjælp til at kunne realisere strategien.

Den opsøgende og kontaktskabende indsats

projekt UDENFOR anser det som positivt, at man med retningslinjen for opsøgende og kontaktskabende indsatser vil sikre gode og tilstrækkelige indsatser for at nå hjemløse borgere, som enten ikke er i kontakt med det offentlige eller som ikke modtager tilstrækkelig støtte. Vi henviser dog til, at retningslinjen i sin ordlyd i høj grad pålægger den enkelte borger ansvaret for den manglende kontakt med myndighederne. I stedet for at skabe en forståelse for, at det offentlige system i nogle tilfælde kan have svært ved at håndtere og dermed hjælpe udsatte mennesker, bliver den manglende kontakt tilskrevet et problematisk karaktertræk hos den hjemløse borger med formuleringer som: "på grund af en udfordrende eller uhensigtsmæssig adfærd" eller "fordi de ikke magter, kan overskue eller har dårlige oplevelser med "systemet"" (s.88). Vi mener, at et sådan sprog på skadelig vis kan farve de enkelte medarbejdere, som i det daglige arbejde skal møde borgere i hjemløshed med respekt. Vi finder det også svært at tyde, hvorvidt kommunerne *forpligter* sig på at tilbyde opsøgende SKP-indsatser, eller om det opsøgende arbejde kun anbefales, for at nå ud til udsatte borgere i hjemløshed (s.88). Endelig opfordrer vi til, at SKP-ordningen ikke blot anbefales at være synlig (s.89), men at det *afkræves*, at SKP-medarbejdere er synlige i gadebilledet, at de ofte tager kontakt, at de er tilgængelige for borgerne og at de har den nødvendige viden om hjemløshed.

Etik og moral i arbejdet med udsatte mennesker

Afslutningsvis vil vi påpege en manglende vision for, hvordan man møder og behandler udsatte mennesker i hjemløshed. Det fremgår intetsteds i retningslinjerne, hvorvidt og hvordan kommunerne skal sikre, at deres medarbejdere bliver klædt fagligt på til at række ud, lytte til og hjælpe hjemløse borgere. En manglende refleksion om risikoen for at fremmedgøre udsatte mennesker og derved medvirke til yderligere udstødelse bliver synlig i dele af retningslinjerne, hvor vi bemærker et bekymrende sprogbrug. Således bør opsøgende og kontaktskabende medarbejdere ikke "*fremstå med indlevelse*" (s.89) men derimod have kompetencerne til at sætte sig ind i forskellige borgers livssituation for at kunne hjælpe dem bedst. Ligeledes skal medarbejdere ikke hjælpe hjemløse borgere med at "*genvinde deres værdighed*" (s.88) men omvendt møde dem som værdige mennesker i en ofte *uværdig situation*. projekt UDENFOR opfordrer på det kraftigste til, at de nationale retningslinjer medtænker oplysning og uddannelse til de personer, som skal håndhæve indsatsen, og at retningslinjerne selv beror på en anerkendende og respektfuld tilgang til mennesker i hjemløshed.

Med venlig hilsen

Bo Heide-Jochimsen
Daglig leder